

Cantatedienst zondag in de Pauluskerk

‘Wachet auf, ruft uns die Stimme’, BWV 140

De cantate die de Bach Cantorij aanstaande zondag zal laten klinken, is met recht een van de beroemdste en meest geliefde cantates. De fraaie instrumentale bezetting met solo's voor viool en hobo en de twee sublieme vocale duetten zijn daar ongetwijfeld debet aan. Wees voorbereid ofwel Wachet auf!: vanaf de eerste maat in het openingskoor tot en met de laatste strofe van het slotkoraal is het één joyeuze, feestelijke gang naar het hemels bruiloftsmaal.

Cantate BWV 140

BWV 140 is bestemd voor de zevenentwintigste zondag na Trinitatis, het hoogfeest van de Heilige Drieëenheid dat valt op de eerste zondag na Pinksteren. Zo'n 27ste zondag, meteen de laatste van het kerkelijk jaar, is er alleen wanneer Pasen vroeg valt, namelijk vóór 27 maart. Dat deed zich voor in 1731. BWV 140, de enige cantate die Bach voor deze zondag heeft gecomponeerd, beleefde op 25 november van dat jaar zijn eerste uitvoering. Het is wederom een koraalcantate, bedoeld als aanvulling op de tweede jaargang (1724-25) van de cantates die Bach als Thomascantor in Leipzig schreef.

Wachet auf, ruft uns die Stimme is gebaseerd op de hymne met dezelfde titel van Philipp Nicolai (1556-1608), waarvan zowel de tekst als de melodie terugkeren in de koralen van het openings- en het slotkoor, maar ook in de solo tenorpartij in deel 4, het hart van de cantate. Dat bijzondere middendeel klinkt bekend in de oren en dat klopt ook. Later duikt het muzikale materiaal op in Bachs orgelmuziek.

Nicolai ging uit van de bijbelse gelijkenis van de wijze en dwaze maagden zoals die te vinden is in het evangelie van Mattheus 25 vs 1-13:

“Dan zal het koninkrijk der hemelen vergeleken worden met tien maagden die hun olielampen pakten en erop uit trokken, de bruidegom tegemoet. Vijf van hen waren dwaas, de ander vijf waren wijs. De dwaze meisjes hadden wel hun lampen gepakt, maar geen extra olie. De wijze meisjes hadden behalve hun lampen ook olie in kruiken bij zich. Omdat de bruidegom op zich liet wachten, werden ze alle tien slaperig en dommelden in. Midden in de nacht klonk er luid geroep: “Daar is de bruidegom! Kom, ga hem tegemoet!” Het vervolg laat zich raden...

De van oorsprong Oostenrijkse musicoloog en Bachkenner Karl Geiringer (1899-1989) schreef er dit over. In het openingskoor ‘wordt de koraalmelodie in lange noten door de sopraan gezongen. Daaronder bewegen zich de lagere stemmen in een levendig contrapuntisch weefsel, eerder geïnspireerd door de tekst dan door de melodie van Nicolai's kerklied. Het orkest voegt daar een volledig onafhankelijke begeleiding aan toe die de nadering van de hemelse bruidegom schildert en het verwachtingsvolle voorgevoel van de meisjes betoont.’

Na een kort recitatief voor tenor volgt dan het eerste duet voor sopraan en bas, maar je kunt net zo goed spreken van een trio. Naast de soms hallucinerende teksten van de beide zangers, speelt de viool een meer dan derde partij. Datzelfde geldt evenzeer in het zesde deel, opnieuw een tweespraak tussen sopraan en bas, maar nu rijkelijk omspeeld door solo hobo. Het zijn vooral deze hemelse duetten die cantate 140 bij een breed publiek geliefd heeft gemaakt. Nauwelijks hoort men nog de serene geloften die Christus (bas) en de ziel (sopraan) aan elkaar doen, zozeer wordt de argeloze luisteraar meegesleurd in een overrompelende en erotiserende klankwereld, aardse minnaars waardig.

Als je niet beter wist, dan droomde je daar als een dwaze maagd toch rustig in weg. Maar Wachet auf, wees voorbereid... immers, je weet als geen ander, dat de dag des heren komt gelijk een dief in de nacht!

Wachet auf, ruft uns die Stimme

De Bach Cantorij Baarn voert cantate BWV 140 aanstaande zondag om 19.30 uur uit tijdens de interkerkelijke dienst in de Pauluskerk. Voorganger is ds C. Kruijswijk Jansen.

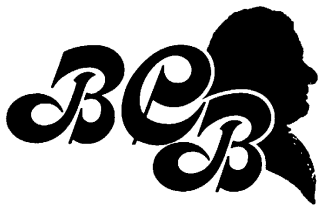
Eerder werd deze cantate uitgevoerd in 1999 en in 1993. In dat laatste jaar zongen Marjon Strijk en Bas Ramselaar als jonggeliefden de beide duetten. Deze zondag verheugen wij ons op een gerijpte reprise.

Het tenorrecitatief wordt gezongen door Erik Janse.

Instrumentale solisten: concertmeester Wik Ornée, hoboïst Henk Knöps

Organist is wederom Henk van Zonneveld.

Algehele leiding is in handen van Bas Ramselaar.

Verzoeke dit vignet bij het artikel te plaatsen en –indien mogelijk- een foto van Bas Ramselaar en Marjon Strijk (zie bijlagen)
--